

1987 nr. 56 30. mars**Jarðræktarlög****I. kafli. Um yfirstjórn.**

■ **1. gr.** Landbúnaðarráðherra hefur á hendi yfirstjórn allra ræktunarmála og jarðabóta sem lög þessi taka til.

■ **2. gr.** [Bændasamtök Íslands hafa á hendi umsjón með framkvæmd ræktunarmála og jarðabóta samkvæmt lögum þessum, enda sé skipulag þeirra og starfsreglur í samræmi við ákvæði laganna.]¹⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **3. gr.** Hver sá, sem stundar búskap á lögbylí og búvöruframleiðslu til sölu á almennum markaði, á rétt til að vera félagsmaður í búnaðarfélagi. Í hverju sveitarfélagi þar sem búvöruframleiðsla er stunduð skal vera starfandi búnaðarfélag og starfssvæði þess að jafnaði miðað við viðkomandi sveitarfélag, enda séu fullgildir félagsmenn ekki færri en sex að tölu.

□ Verði fullgildir félagar í búnaðarfélagi fimm eða færri skal búnaðarfélagið sameinast búnaðarfélagi nærliggjandi sveitar eftir tillögum hlutaðeigandi búnaðarsambands.

□ Heimilt er þó að einstakir menn séu í búnaðarfélagi annars sveitarfélags ef sérstakar landfræðilegar ástæður eru fyrir hendi og enn fremur að búnaðarfélag nái yfir tvö sveitarfélög eða fleiri þar sem það þykir henta. Fyrir slíkum frávikum og breytingum á starfssvæðum búnaðarfélaga þarf samþykki [Bændasamtaka Íslands].¹⁾

□ Heimilt er að halda félagssvæði búnaðarfélags óbreyttu þótt skipan sveitarfélaga breytist.

□ Búnaðarfélögum er skylt að vera í búnaðarsambandi hlutaðeigandi héraðs. Stjórnnum búnaðarfélaga er skylt að halda skýrslur og reikninga eftir því sem stjórnir [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ og hlutaðeigandi búnaðarsambands ákveða. Búnaðarsamböndin skulu árlega senda [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ skýrslur um jarðabætur innan sambandssvæða sinna ásamt afriti af ársreikningum sínum. Um skipan búnaðarfélaga og búnaðarsambanda fer að öðru leyti eins og segir í lögum [Bændasamtaka Íslands].¹⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **4. gr.** Störf þau, sem [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ eru falin með lögum þessum, annast búnaðarmálastjóri með aðstoð ráðunauta félagsins, héraðsráðunauta búnaðarsambandanna og sérstakra trúnaðarmanna þessara samtaka.

□ Ráðunautar [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ eru stjórn þess og búnaðarmálastjóra til ráðuneytis hver á sínu sviði og veita forustu leiðbeiningarþjónustu í þeim greinum sem lög þessi taka til.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **5. gr.** Héraðsráðunautar skulu vera svo margir sem nauðsyn krefur að dómi [Bændasamtaka Íslands],¹⁾ enda samþykki landbúnaðarráðherra tölu þeirra og starfssvæði. Með sama skiloriðri er tveimur eða fleiri búnaðarsamböndum heimilt að ráða til sín ráðunauta til sameiginlegra starfa.

□ Héraðsráðunautar hafa á hendi leiðbeiningar og eftirlit með ræktunarframkvæmdum og öðrum jarðabótum hver á sínu starfssvæði í þeim greinum sem lög þessi taka til. Þeir skulu árlega skila skýrslu um störf sín til þeirra búnaðarsambanda er þeir starfa fyrir. Heimilt er að fela sama héraðsráðunaut að gegna starfi í fleiri en einni grein leiðbeiningarþjónustunnar. Þá er heimilt að fela héraðsráðunaut framkvæmdastjórn búnaðarsambands.

□ Þar sem héraðsráðunautar að dómi [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ komast ekki yfir verkefni sín, svo sem úttekt jarðabóta, er heimilt að ráða sérstaka trúnaðarmenn, enda samþykki landbúnaðarráðherra tölu þeirra og launakjör.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **6. gr.** Héraðsráðunautar skulu hafa lokið kandídatprófi (B.S.-prófi) í búvísindum frá búvísindadeild Bændaskólans á Hvanneyri eða hliðstæðu námi við erlenda landbúnaðarháskóla. Ráðunautar [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ skulu auk þeirrar menntunar hafa lokið sérnámi á starfssviði sínu eða hafa starfsreynslu sem stjórn [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ metur jafngilda. Trúnaðarmenn skulu hafa lokið búfræðiþrófi frá búnaðarskóla, garðyrkjuprófi frá Garðyrkjuskóla ríkisins eða annarrar menntun í landbúnaði sem stjórn [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ metur jafngilda.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **7. gr.** [Kostnaður við framkvæmd laga þessara greiðist úr ríkissjóði eftir reikningi er landbúnaðarráðherra samþykkir.

□ Skilyrði þess að framkvæmd njóti framlags samkvæmt lögum þessum er að umsókn þar um ásamt framkvæmdaáætlun, sem samþykkt er af héraðsráðunaut, sé lögð inn hjá [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ á árinu áður en verkið skal hafið. [Bændasamtök Íslands]¹⁾ áætla fjárförf vegna jarðræktarframlaga að þeim umsóknum fengnum og gerir tillögur til landbúnaðarráðherra um fjárveitingar næsta árs áður en frumvarp til fjárlaga er lagt fyrir Alþingi. Þegar fjárlög hafa verið samþykkt skulu [Bændasamtök Íslands]¹⁾ tilkynna bændum bréfluga hvaða framkvæmdir á jörðum þeirra muni njóta framlags á árinu. Framlög skulu greidd svo fljótt sem við verður komið eftir að úttekt lýkur. Hafi greiðsla vegna samþykktara framkvæmda eigi farið fram fyrir 1. nóvember á úttektarári skal framlag taka hækkunum mánaðarlega frá þeim tíma samkvæmt byggingarvísitölu. Framlög til grænfóður-ræktar, kölkunar og endurræktunar, sem jarðræktarráðunautur [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ metur nauðsynleg vegna kals eða annarra ræktunaráfalla af völdum harðinda, skulu greidd í byrjun næsta árs eftir framkvæmd þótt ekki hafi verið sótt um þau fyrir fram. Landbúnaðarráðherra ákveður með reglugerð tímamörk vegna umsókna, tilkynninga um væntanleg framlög og úttekta.

□ [Ríkissjóður greiðir búnaðarsamböndum allt að 65% af launum héraðsráðunauta og trúnaðarmanna. Hluti ríkissjóðs í launagreiðslum fer eftir kjarasamningum opinberra starfsmanna. Ríkissjóður greiðir allt að 65% af ferðakostnaði héraðsráðunauta og trúnaðarmanna samkvæmt ákvörðun landbúnaðarráðherra að fengnum tillögum Bændasamtaka Íslands. Greiðslur úr ríkissjóði samkvæmt þessari grein skulu vera innan þeirra marka sem ákveðin eru í fjárlögum ár hvert.]²⁾³⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr. ²⁾ L. 140/1996, 5. gr. ³⁾ L. 65/1989, 1. gr.

■ **8. gr.** Hver sá, er njóta vill ríkisframlags samkvæmt lögum þessum, skal vera fullgildir félagsmaður í búnaðarfélagi, sbr. 3. gr. Ákvæði þessara laga um ríkisframlög til jarðabóta ná til allra jarðeigna í landinu sem teljast lögbylí samkvæmt skilgreiningu ábúðarlaga, nr. 64 31. maí 1976, með síðari breytingum, að undanskildum þeim jörðum og jarðarhlutum sem liggja innan skipulagssvæða sveitarfélaga og ætluð eru til annars en landbúnaðar.

□ Þar sem framræsla votlendis getur leitt til þess að land breyti varanlega um svip eða að merkur náttúruvinjum verði raskað er skylt að hafa sérstaklega hliðsjón af lögum um náttúruvernd, nr. 47 16. apríl 1971.

□ Framlög eru ekki veitt til jarðræktar og húsabóta á lögbýlum sem eigi hafa verið setin tvö ár eða lengur næst á undan framkvæmdaári eða nýttu frá öðrum lögbýlum, nema fyrir liggja heimild til bústofnunar þar samkvæmt jarðalögum, nr. 65 31. maí 1976, með síðari breytingum.

■ **9. gr.** Nú þykir nauðsynlegt að láta af hendi ræktað land til almennra þarfa og skal þá ávallt leitað umsagnar héraðsráðunautar um þá ráðstöfun.

□ Ræktað land í lögum þessum telst vera: tún, matjurtagarðar, akrar og engi og/eða beitolnd sem verulegar landbætur hafa orðið á við framræslu og/eða áburð og liggja utan skipulags byggingarlöða sveitarfélaga.

□ Þegar vegir og veitur hvers konar eru lagðar um ræktað land eða ræktanlegt skal þess ávallt gætt að skerða ræktun og ræktunarmöguleika sem minnst. Þess skal gætt að verkið valdi sem minnstum óþægindum við nýtingu landsins. Þeim sem fyrir verkum standa ber að leita álits héraðsráðunautar um þetta efni áður en í framkvæmd er ráðist og að hafa samráð við hann um framkvæmd verka.

□ Þeir sem standa fyrir mannvirkjagerð, svo sem vegagerð og veitulögnum, skulu enn fremur haga verkum sínum svo að af þeim leiði ekki eyðingarhættu vegna jarðrasks, landbrots eða því um líks. Þeir skulu lagfæra yfirborð landsins og skila því fullgræddu.

II. kafli. Um ríkisframlag til jarðabóta.

■ **10. gr.** [Til jarðabóta, sem taldar eru í þessari grein, skal greiða framlag úr ríkissjóði sem hér segir:

I. Til undirbúnings ræktunar.

a. Framræsla vegna endurræktunar, þar með talið vélgrafnir skurðir, plógræsi, hreinsun, sprenging berghafta og dýpkun skurða, 60% kostnaðar.

Heildarframlag ríkissjóðs samkvæmt þessum staflíð skal að hámarki svara til 2,0 millj. m³ skurðgrafter og 500 km plógræslu á ári hverju. [Bændasamtök Íslands]¹⁾ gera áætlun um framræslu vegna endurræktunar samkvæmt könnun héraðsráðunauta á framræsluþörf á einstökum búnaðarsambandsvæðum. Heimilt er að veita framlög til framræslu á óunnunni landi þar sem sérstakar ástæður mæla með og [Bændasamtök Íslands]¹⁾ hafa samþykkt. Landbúnaðarráðherra setur í reglugerð ákvæði um undirbúning framkvæmda, útböð þeirra, svo og umsjón og eftirlit með þeim.

b. Lokræsi með pípum í ræktaðum landi, 110 kr. á m.

II. Til jarðræktar.

a. Ræktun á mýrlendi, 25.700 kr. á ha.

Ræktun á þurrlandi, 17.600 kr. á ha.

Heimilt er að veita framlag til nýræktar í stað endurræktunar þar sem sérstakar ástæður mæla með og [Bændasamtök Íslands]¹⁾ hafa samþykkt. Framlag ríkissjóðs samkvæmt þessum lið skal að hámarki svara til 2000 ha.

b. Korn- og frækkrar, fyrsta ræktunarár, 10.800 kr. á ha. Korn- og frækkrar, síðari ræktunarár, 8800 kr. á ha.

Framlag samkvæmt þessum staflíð er ekki greitt til kornræktar grænófóðurverksmiðja.

c. Grænófóðurrækt, 8800 kr. á ha.

Framlag samkvæmt þessum staflíð er bundið því að um sé að ræða grænófóðurræktun til þess að bæta úr fódurskortum vegna kals og annarra ræktunaráfalla af völdum harðinda. Enn fremur er framlagið bundið því að ræktunarbörfin hafi verið metin og viðurkennd af jarðræktarráðunaut [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ áður en í framkvæmdir er ráðist hverju sinni.

III. Til áburðargeymslna.

Áburðarhús og áburðarkjallarar að hámarki, 730 kr. á m³.

Heimilt er að greiða sambærileg framlög til áburðargeymslna eftir öðrum viðmiðunum en rúmmetrafjölda samkvæmt nánari ákvæðum í reglugerð.

IV. Til hey- og garðávaxtageymslna, svo og annarra geymsluhúsa.

a. Votheyslöður, 815 kr. á m³.

b. Heyhlöður með súgþurrkunarkerfi, 1215 kr. á m².

...

c. Súgþurrkunarblásari með aflvél, kælivél í garðávaxtageymslu, losunarbúnaður í flatgryfju og rafstrengur sem lagður er sérstaklega í þessu skyni, framlag 35% af verði tækja og búnaðar.

d. Garðávaxtageymslur með viðeigandi loftræstibúnaði, 1215 kr. á m².

e. Geymsluhús (rúllubaggar og verkfæri), 400 kr. á m².

V. Til vatnsveitna vegna heimilis- og búþarfa.

44% kostnaðar við vatnsupptöku, þar með talin borun eftir vatni, vatnsgeymar og leiðsla frá vatnsbóli að bæjarvegg. Fiskeldisbú skulu njóta fyrrgreinds framlags uppfylli eigendur þeirra skilyrði 8. gr. þessara laga.

VI. Til kölkunar túna.

Þar sem rannsóknir hafa, að dómi ráðunauta [Bændasamtaka Íslands],¹⁾ sýnt að kölkunar sé þörf er heimilt að greiða 44% af kostnaðarverði viðurkennds áburðarkalks eins og það er á hafnarstað, að viðbættum eðlilegum flutningskostnaði umfram 50 km til bónda. Skilyrði er að kölkunin sé framkvæmd eftir ráðleggingum héraðsráðunautar og undir eftirliti hans og skal við það miðað að hún nægi til a.m.k. fimm ára.

VII. Til uppeldishúsa á garðyrkjubýlum.

a. Til byggingar uppeldishúsa með lýsibúnaði: Framlag 2550 kr. á m², allt að 200 m² að flatarmáli á býli.

b. Til lýsingar í gróðurhúsum: Framlag 600 kr. á m², allt að 510 m² að flatarmáli á býli.

c. Til kolsyrugjafar í gróðurhúsum: 35% af verði tækja og búnaðar.

VIII. Til loðdyrabygginga.

Framlag nemi 26% af áætluðu kostnaðarverði þessara bygginga, allt að 600 m² að flatarmáli á býli.

IX. Til ræktunar skjólbelta.

Framlag nemi 66% af framlögðum kostnaði samþykktum af [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ og 44% kostnaðar við nauðsynlegar girðingar vegna ræktunarinnar.

X. Til sérstakra verkefna.

Á árunum 1989 til 1991 skal árlega greiða framlag úr ríkissjóði til þess að meta þörf fyrir jarðabætur á einstökum bújörðum sem framlags geta notið samkvæmt lögum þessum og til áætlanagerðar um slíkar framkvæmdir.

Árleg framlög skulu að upphæð jafngilda 2,5% af heildarframlagi til jarðabóta skv. I.–IX. tölul. þessarar greinar viðkomandi ár. Ráðherra ákveður með reglugerð ráðstöfun þessa fjár að fengnum tillögum [Bændasamtaka Íslands].¹⁾²⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr. ²⁾ L. 65/1989, 2. gr.

■ **11. gr.** Landbúnaðarráðherra ákveður með reglugerð, að fengnum tillögum [Bændasamtaka Íslands],¹⁾ þau skilyrði sem jarðabætur skv. 10. gr. þurfa að uppfylla til þess að heimilt sé að taka þær út og greiða framlag til þeirra. Þá getur ráðherra, að fengnu samþykki stjórnar [Bændasamtaka Íslands],¹⁾ og stjórnar Stofnlánadeildar landbúnaðarins, sett stærðarmörk á framkvæmdir sem framlags geta notið skv. 10. gr.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **12. gr.** [Á framlög, sem ákveðin eru í 10. gr. þessara laga, skal greiða verðuppbót samkvæmt vísitölu er sýni breytingar á tilkostnaði framkvæmda frá meðalkostnaði þeirra á árinu 1988. Hagstofa Íslands ákveður grundvöll þessarar vísitölu í samráði við [Bændasamtök Íslands],¹⁾ Byggingarstofnun landbúnaðarins og landbúnaðarráðuneytið. Hagstofa Íslands reiknar vísitöluna miðað við meðalkostnað hvers árs. Fyrirmæli fyrri málsliða þessarar greinar gilda um greiðslu verðlagsuppbóta á framlög til framkvæmda frá og með árinu 1989.

□ Af jarðabótaframlögum þeim, sem talin eru í 10. gr., skulu 4% renna til hlutaðeigandi búnaðarsambands og 2% til búnaðarfélags jarðabótamanns. Af framlögum til loðdýrabygginga skal þó aðeins greiða 4% til búnaðarsambands.]²⁾

□ [Allur réttur til framlaga samkvæmt lögum þessum er háður fjárveitingu Alþingis.]³⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr. ²⁾ L. 65/1989, 3. gr. ³⁾ L. 1/1992, 4. gr.

■ **13. gr.** [Bændasamtök Íslands]¹⁾ skulu halda skrá yfir jarðabætur á lögbýlum og framlög til þeirra samkvæmt lögum þessum.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **14. gr.** [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ er heimilt að taka gjald fyrir sérstök og umfangsmikil þjónustuverkefni sem unnin eru fyrir einstaka bændur eða aðra aðila og flokkast ekki undir almennar leiðbeiningar.

□ Landbúnaðarráðherra ákveður gjaldskrá vegna þessara verkefna, að fengnum tillögum [Bændasamtaka Íslands].¹⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **15. gr.** Til þess að ná sem næst jöfnunarverði á framræslu með opnum skurðum um land allt skulu [Bændasamtök Íslands]¹⁾ halda eftir ákveðnu gjaldi af framlagi til framræslu skv. a- og b-liðum I. liðar 10. gr. Verðjöfnunargjald þetta má að hámarki nema 3% af meðalkostnaði við framræsluna. Verðjöfnunargjaldið skal nota til þess að greiða niður kostnað við framræslu þar sem hann vegna óhagstæðrar aðstöðu er meiri en meðalkostnaður, enda teljist framræslan nauðsynleg jarðabót að mati [Bændasamtaka Íslands].¹⁾ Landbúnaðarráðherra ákveður árlega fyrir 1. maí, að fengnum tillögum

[Bændasamtaka Íslands],¹⁾ upphæð verðjöfnunargjalds vegna framræslu það ár, meðferð þess og ráðstöfun.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **16. gr.** Hafi jarðabætur, sem framlags geta notið samkvæmt lögum þessum, verið unnar af búnaðar- eða ræktunarsamböndum, er [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ heimilt að halda eftir af jarðabótaframlögum upphæð til greiðslu á vinnuskuldum, enda hafi borist um það krafa frá stjórn viðkomandi sambands.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

III. kafli. Almenn ákvæði.

■ **17. gr.** Þyki héraðsráðunaut eða trúnaðarmanni að jarðabótaframkvæmd sé ekki í samræmi við ákvæði laga þessara og reglugerðir samkvæmt þeim hefur hann rétt til að neita úttekt og þá um leið framlagi til hennar. Ágreiningi, sem upp kann að koma þessa efnis, skal skotið til [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ sem sker úr honum. Stjórn [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ er rétt að leita úrskurðar landbúnaðarráðherra í þeim málum sem hún telur orka tvímælis.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **18. gr.** Sá sem segir héraðsráðunaut, trúnaðarmanni eða [Bændasamtökum Íslands]¹⁾ vísitandi rangt til um framkvæmdir og gerð þeirra mannvirkja er ríkisframlags eiga að njóta samkvæmt II. kafla eða brýtur að öðru leyti ákvæði þessara laga í einhverju því er verulegu máli skiptir skal sæta sektum frá 10.000–100.000 kr., og ef það er gert í eiginhagsmunaskyni má þvingja refsinguna um helming.

□ Brjótí héraðsráðunautur, trúnaðarmaður eða starfsmaður [Bændasamtaka Íslands]¹⁾ þær fyrirskipanir, er honum eru settar í erindisbréfi, eða fari ekki eftir fyrirmælum laga þessara eða reglugerða samkvæmt þeim skal hann sæta sömu refsingu er að ofan getur nema þingri refsing liggja við samkvæmt öðrum lögum. Með mál út af brotum á þessari grein skal farið að hætti opinberra mála.

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr.

■ **19. gr.** Landbúnaðarráðherra setur með reglugerð nánari ákvæði um framkvæmd þessara laga að fengnum tillögum [Bændasamtaka Íslands].¹⁾²⁾

¹⁾ L. 73/1996, 20. gr. ²⁾ Rg. 417/1991, um jarðrækt.

■ **20. gr.** Lög þessi öðlast þegar gildi. . .